

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Pói'a acést'a ese tóta Marti sér'a,
-- dar prenumeratiunile se primescu
in tóte dílele.

Pretíulu pentru Ostrunguri'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu triloniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte síodienele sí banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strát'a Teleki-ana, nrulu 27.

Inserțiunile se primescu cu 7 cr. de
linia, sí 30 cr. tacese timbrale.

Tóc'a suna. . .

— Stichuri d'in septeman'a mare. —

Tóc'a suna 'ntà' a óra,
Dup'amédi la-a patr'a óra;
Tóc'a suna cu 'ntristare,
Ca sà-audia micu sí mare,
Cum-cà adi se chinuiesce
Isusu, sí se restignesce,
Pentru ca sà curetiésca,
Sí 'n fine sà mantuiésca,
De pecatulu stramosiescu,
Pe totu némulu crestinescu;
Dér' cei dragi de stranepoti, —
Par' c'au asurdítu cu toti,
Cà-ci in locu de-a se-aduná
Pr'in baserici, si-a cantá
Lauda Tatalui cerescu, —
Beu pr'in birtulu jidovescu!

Tóc'a suna cu asprime,
Sà se-auda la craime,
Cà romanii-su injugati,
Sí de drepturi despoiéti;
Dér' celoru de la carime,
Urechile li sunt pline,
Cu pamuca ungurésca,
N'audu vócea romanésca! . . . .

Tóc'a suna pe la sate,
Cà-e habaru de direptate;
Sí cà-acum'a domnulu Tis'a —
Fiindu-cà altii-au papatu clis'a —
Bietului romanu, fartate,
I ia pelea de pe spate!

Tóc'a suna d'in cetate,
Sà se-auda pr'in senate,
Unde sunt pré multi strengari,
Inspectori-consiliari,
Cu salare colesale,
Pe candu scólele-su totu góle;
Dér' celoru de la senate,
Fiindu-cà-su cu urechi mari, late,
De scoli candu li tocanesci,
Pe momentu ii asurdiesci!

Tóc'a suna adeseori,
Pana sí la consistoriu,
Ca sí Pré Santí'a Sa,
Sà se póta informá:
Cum-cà unu domnu avocatú,
Cu socót'a s'a 'ncurcatu,
Sí cà banii ce-a 'ncasatu,
Binisíoru i-a sí papatu;
Dér', vedi, Pré Santí'a Sa,
Inca-e... scíi... cam surdu... asiè
Incàtu nu a audítu,
Pan' ce banii s'au pilitu...

Tóc'a suna inca-o dat'
Sà se-auda 'n mágistratu,
Cà Timisiulu, ca sí-o fiéra,
Càsi romane 'nghite éra;
Dér' cei de la magistratu,
O urechia-au astupatu,
Cea de-a drépta romanésca;
Cà-ci cea stanga e nemtiésca,
Sí-ori-ce nemtii li-arú síoptí,
Ei sunt gat'a de-a 'mpliní!

Tóc'a 'n urma candu dormu toti,
Suna domniloru preuti,

Cà multi sunt crestini cam rei,
Sà postésca bataru ei;
Dér', vedi, Pré Santi'a loru,
De ból'a urechiloru,
Sì 'n vinerea mare, ei
Manca pui, carnati, purcei. . . .

Tóc'a 'n fine-a ostenitu,
De atàt'a tocanitu,
La urechi'a surdului,
Adeca-a romanului;
Deci s'a pusu, sà odihnésca,
Pan' ce-elit'a romanésca,
Vediendu-si periclele,
Si-a-ascuti urechile. . . .

Gur'a Satului in diet'a Ungariei.

— La síedinti'a de „Nagy Magyarország” mantuitóia. —

Me inbuturasemu, cà ajungandu faimosulu „liberalu” C. Tis'a in síe, nu ve voiu mai osteni cu referadele mele, despre cele ispravite in diet'a Ungariei, ci voiu admirá si eu cu lumea, cumu a devenitu atátu de iute acea *djeta* o adevărata *fabrica de legi*, si cumu a-colo se mantuieste tiér'a ungu-résca de nevoi, in cea mai mare pace si linisce.

Dér' animicii neadormiti ai poternicului statu ungurescu, nu mai au cumpetu, nu mai voru sà prevédia periclele ce ii amenintia si pedepsele ce ii ascépta, cà-ci éta dílele trecute éra incercara a restorná statulu celu neclatinaveru; inse fore succesu, cà-ci geniulu lui Atil'a se víri in Tis'a, care a-poi mantui totu. —

* * *

Cumu?

D'a-poi asíe, cà pe candu nóu'a partida supra-numita „liberala” votá, ca la comanda, legi preste legi, si a-sume, pe candu voiá sà visce chiaru cu cea despre ajutorarea casei comediasiloru unguresci, se scóla stroflocatulu de Mileticiu si cu multa truda — scapandu-lu gur'a pe denainte — dà a intielege dietei: cà Dieu ar' fi bine, sà nu pré grabésca cu urd'a 'n Buda-pest'a, votandu sume colosale, totu numai pe nebunii unguresci, ci . . .

De a-cí 'n colo oratorele totu vorbiá, dér' nu-lu potè audì nimeni, cà-ci liberalii se pré inversiunara. Dupa liniscirea spiriteloru se ridicà

Zaslev Tis'a strigandu: Onorata casa ungu-résca! Ce impertinentia? (Voci: helyes, ugy van, applause) cà unu nimernicu ca acest'a, (areta spre antevorbitoriu) sà aibe cutediarea, a ne dascalí pre noi, in cas'a si in tiér'a numai a nóstra; (Voci: helyes, éljen, bravo) déca nu vrè sà síedia aici, ca unguru, mérga la mam'a cióreloru in Siberi'a! (Voci: ugy van, helyes, éljen, applause prelungite).

Dr. Politu: (Voci: le vele, ki vele, nem haljuk, sbieraturi csárdásesci, fluieraturi, eláll, presiedintele clopotiesce dér' d'abié.) Culta casa! Nainte de tóte, am sà-mi esprimu parerea de bine, cà fiindu odata prinsu si detienutu de-o banda de becheri, acolo am invetiatu unguresce asíe de bine, încàtu acum'a vi potu respunde precumu recere etichet'a DVóstra! (haljuk)! Dreptu are fratele Mileticiu. (Voci: el áll, ki vele) Tiér'a acést'a nu este numai

a unguřiloru, (sgomotu infernalu, voci: szentelen, tolvaj, pfui, ki vele, presiedintele cauta dupa cheia, sà incuie síedinti'a, dér' nu-o afla; deputatii vreu sà séra la Politu si se incaiera unulu cu altulu, deputatii metamorfosati se pitulescu sub scaune, cu destele 'n gura, — dupa o óra se face érasí linisce încàtu-va, oratorele continua) De unde si pana unde aveti DVóstra dreptu, a imperti banii comuni, pe scopuri numai unguresci (Voci: enya vakmerő, el áll, ki vele, fluieraturi si strolimbaturi d'in tóte parfile, deputatii incepu a-si scóte briscele si a se sufuleá, candu de odata se inaltia ministrulu)

C. Tis'a: Ungurésca, si de ciuda, érasí numai si numai ungu-résca, ungu-résca, ungu-résca si totu ungu-résca casa! (éljen, applause frenetice) Eu sum ministrulu ministriloru si afore de mine, nu cunoscú alti ministrii in tóta lumea! (helyes, ugy van) Asiè déra eu sunt statulu ungurescu; (helyes) pr'in urmare mai am potere sà nemicescu inimicii nostri, (éljen, vivat, applause sgomotóse) cà-ci am la dispositia crancen'a armata a honvediloru! (éljen, helyes) si a-poi . . . (éljen, ugy van) celu ce nu se face adi unguru, trebuie spandiuratu de limba! (éljen, vivatu, applause fore fine.)

Insufletirea a-poi deveni atátu de mare, încàtu deputatii — de bucuria, cà Tis'a pr'in vorbirea de adi a pusu inca câte-va intaritari temeliei statului ungurescu, — se imbratiosiara unii cu alții si 'ntre sbieraturi de sà traiésca Tis'a, parasira diet'a cu totii, candu a-poi o luai si eu pe talpe.

Fiti deci odihniti, cà pacea este restabilita.

Intieptiuni strimbe.

Fanfaronulu (!) dice *semidoctu* (!)

A incurcá, este activitate roditória.

Mintiun'a inca póte servi de programu.

A amenintia*), este argumentu parlamentariu.

Si cu o mana, se potu subscrie programe de totu opuse.

Tacerea inca-e lupta.

Cultur'a trebuie sà fia inimic'a moralitatii. —

Nu-e scopu fore confesiunismu.

Spre scire si liniscire.

Subscrisii isi tienu de cea mai santa detorintia a aduce la cunoscinti'a on. publicu, cà resindentii'a episcopésca d'in Aradu, — nainte de sosirea Pré Santiei Sale a noului eppu *Ioanu* — s'a curatitu de nou, adeca s'a santitu, *facendu-se festania* mare la pórtá, unde a fostu falfaitu adi-véra stindardulu celu ungurescu si celu negru rebelescu. . . .

Fiti deci linisciti toti, cà de acumu éra vomu potè intrá fore scárba.

Parochialnicii d'in Aradu.

*) For' de-a infricá. . . .

Corespondinție.

Ventura-tiéra cãtra Gur'a Satului.

Guritia dulce!

Reapucu firulu enararei, facute in scrisórea mea d'in urma, despre celebr'a incuistiune, ce se petrech in Orb'a-mare, contr'a criminalistiloru fluieratori, si cu ast'a data am deslegatu nodulu foltenescu. —

— Cu cine vei potè probá faptulu fluieratului si intentiunea crimei austro-magiarocidului? — intrebã judecatoriulu, care insusí erá sã plesnéscã de risu.

— Éta turm'a mea! — replicã acusatoriulu, numindu martorii pe rondu, cari se si ascultara dupa cum urmédia:

Reu-Zeu major. La intrebarile generali:

„Omu de litre. Holteiu tenerutiu. Credintiosu curtii. — Cu interesãsi neeruditú.“ La cele speciali: „Amu auditu fluieratulu si trebuie sã constatediu, cã fú executatu pe arú daco-romanistiloru; cunoscu pré bine horele acele, cã-su hori, ce mi-facu horore; — urechile mele, binsioru marisóre, nu m'au insielatu neci astadata.“

Reu-Zeu minor. La gen.: „Peritu in jura. De dóuedieci de ani si unulu. — Adoratoriu de dame. Neci rokonság, neci érdekeltség.“ — La cele spe.: „Ugy van, si fost'amu la teschider'a societatelui, frumosu dame fost'au, he! dér' ez nu aici tartozik. Destulu az hozzá, cã deodata numai aude eu face pfluu. . . . psiii . . . face cu limb'a, adeca cu fityülö de czukor. Bine audit'am si potu face esketés, adeca a pune diosu juramentu, cã fluieratulu fost'au demonstratie politicu, cã-ci in acea septemana pe acusatú audit'am vorbindu de *Hora*, Closea és a többi. Isten ugycse! asìe fost'au.“

Crima 'n Tocu. La gen.: „Omu, care incingu bajonetu peste fleferenda (eclesia militans). Abiè mi-a resaritu mustetiele. — Credu in capulu curtii si in ostasii Domnului. (Se vede, cã a invetiatu disciplin'a in castelu!) — Ruditu in cugete si 'n sentiri, dér' nu altu-mintrea.“ La cele spe.: „Eu sum chie-matu a aduce lumina peste tréb'a, ce se scarmana aici, cã-ci me pricepu bine la petraptari criminala. — Mai adeunadi inca am avutu onóre a stá si eu inaintea Tribunalului ca si acum'a.“ . . . (Folteanu sari la dinsulu, i-astupã gur'a cu palm'a, éra cu cea-l-alta mana lu-prinse de guleru svirlindu-lu cãtra usia, pe care martorele ese cu pasí repedi.)

Judele: Si acumu sã te audimu pre tine, fratióre!

Unu normalistu (resuflandu un'a mare). „Összeadni anynyit tesz, mint két“ . . . vagy . . . (sta si se fréca cu pomulu la ochi.)

Unu altu normalistu, ce stá langa dinsulu, ridica man'a si tremura d'in degete repetindu: „tudom én! tudom én!“

Judele dupa unu hohotu lungu:

— Fetulu meu! eu nu te intrebu d'in matematica, ci despre fluieratulu d'in societatea . . . .

Martorele: „Kérem, ez nem volt lezkeré feladva . . . (adresandu-se cãtra vecinulu seu) ugy-e Laczi?“

— Igaz! fluieratulu d'in societate, még niesen is megmagyarázva. —

Judele: Fetulu meu aibi de grige! eu vreu sã te intrebu despre lucrulu ce s'a intemplatu in seminariu, candu a fostu a-colo si domnulu pispecu?

Martorele (intr'unu tonu naivu) — „Ah seiu! Noi (areta pre cela-l-altu) stateamu intre choristi langa olalta. Odãta se suie pe catedra unu juristu cantandu poes'ia „Pusztai találkozás“, la ce Laczi a risu cu hohotu. — Eu voindu a-lu opri i-am datu unu pumnu in spate, de a resonatu totu refectoriulu, dirtu-ce am si capetatu carentia pe o septemana.“ —

— Alt'a nu seii nemicu?

— Nemicu.

Comisariulu de politia, ca martore: „Domniloru! Am cugetatu, cã am tréba cu ómeni copti la capetiena, dér' m'am insielatu grozavu. — Incidentulu, d'in care unii vreu sã faca cauza criminala, e o glumea d'intre cele mai naive pe pa-

mentu. Faimós'a fluierare, — chiar la spatele mele, — fú executata cu atãt'a gingasia, încãtu eu me credeam la uvertur'a unei opere de rangulu primu, si de nu me stirnea conducatoriulu, cu unu racnitu de „*ki vele*“, d'in meditatiunele mele asupr'a cugetatei uverture, i aplandãmu si eu cu tót'a placerea. — Am se me miru fórte, cã unu asemenea hetiu potú indemnã pe cine-va, sã sisteze petrecerea si sã tramita publiculu cu buzele amfiate cãtra casa. In acést'a vedu eu confurbarea ordinii si nu aiurea. Ceru sistarea investigatiunei, cã se nu ve rida lumea!“

Intre aceste intra pe usia unu haiducu si pe langa dehsulu se viresce in sala si unu catielusiu.

Conducatoriulu Folteanu, faciea caruia la cuvintele comisariului se lungise de unu cotu, observã catielulu si esclama: „Éta tesaurulu, pinciulu!“ a-poi sare dupa elu, lu-ridica si lu stringe cu pasiune la pieptu; a-poi adresandu-se cãtra judecatoria dise:

— *Inalta Curia!* Conoscemu cu totii, d'in biblia, istori'a fiului retacitu, si esaltatiunea parintelui, la re'ntórcerea aceluia. Bucuri'a acestui parinte o sentiescu eu in momentul presinte, candu pe amicululu fidelu, dragalasiulu pinciú, pe care eu lu credeam maus tott, in urmarea incuistiunei de adi, éra lu potu stringe la pieptu. — Singuru pierderea lui erá principãlulu motivu, pentru ce am cerutu pedépsã a supr'a fratiloru de a-ci. Mai departe nu ceru neci o satisfactiune, cã-ci sacrilegiulu de magiarocidú si pincidiú nu mai existu. Retragu deci acus'a; si ca bucuri'a mea sã se manifestedie si in fapta, invitu déra pre Inalt'a Curia la o tracta, unde voiu avé vitielu grasu si bere cu butea. — Rogu-ve inse a fi cu rabdare, pana ce fugu a casa, se-mi mancarescu prim'a data acestu amicu fidelu; cã-ci pôte sa aibe o fóme crancena de atãt'a tempu . . . . (o tulesce pe usia a fora).

Judele: Fiindu incheiata pertractarea, sentinti'a o voiu enuncia cãtu mai curundu.

Veni! vidi! risi!

Acumu mustetiele mele s'au prefacutu in dóue semne de intrebare, ne potendu-me orientã: cine óre sã fia dér' pedep-situ: cei „goniti pentru unu tintiaru“, séu „cei ce facu próste judecatoriele“?!

Intielépta-e legea si va spune ea,

fratelui teu de cruce

Ventura-tiéra.

Talmesiu-balmesiu.

Se vorbesce, cã „cultulu“ si „liberalu“ ministroniu magiurescu de strimbatate, in urm'a diplomaticei sele vorbiri de mai adeunadi, este alesu de membru onorariu la mai multe „*Burschenschaft*“-uri d'in strainetate. Hia! Politicii cei mari se distingu!

Nemicuri.

O domnisíóra intréba pe unu caveleru alu ei déca fumédia.

— Ba, domnisíóra, — respunde acel'a — nu fumediú neci-o-data — déca n'am tutunu!

— Cumu de manci tu atãt'a, fetulu meu — intréba mam'a pe copilulu ei, care manea cam pré multu la dejunu.

— Da cumu sã nu, mama draga, candu tóta nóptea n'am mancatu.

O mama ingrigita de sanitatea capilului ei, temendu-se ca sã nu capete friguri, a chie-matu mediculu intrebandu-lu, cã capeta-va prunculu frigurile.

— Ba, dómna, poti fi liniscita, cã nu va capetã.

— Cum asìe, dle medicu — nu observi, cãtu e de rosíu la ochi si ferbinte la capu?!

— Tocmai pentru acea dícu, cã nu va mai capetã, cã-ci are dejã!

Alta data veni mediculu cam cu voia buna la o casa, unde jacea barbatulu de guturaiu usforu. Soci'a ingrigita, intréba pre medicu sà-i spuna, este periculosa bôl'a sociului.

— Barbatulu Dtele va muri — fù responsulu decisivu a medicului, care cuvinte patrundeau pana in sufletulu spaimentatei muieri sî i stôrsera lacrimi d'in ochi.

— Da ce te sparii, dómna? — o mangaiá mediculu rídiendu, — da n'ai sciutu ast'a.

— Oh Dómne! da de unde sà cugetu eu asiè ce-va! — respunse plangendu desperat'a nevésta — oh seraculu de elu!

— Apoi sà scii, dómna — cà totu omulu trebuie sà móra! — asiè sî barbatulu Dtele.

Amara e viéti'a. . . .

Amara e viéti'a.
Candu esci in seracia,
C'atunci sî amicitia,
E numai facieria.

Dér' multu e mai amara,
Candu ai comóre pline,
Sî lumea cu ocará,
Rídiendu, fuge de tine. . . .

I. A.

TAND'A SI MAND'A.

T. Unde vomu ajunge, frate, cu nóuele legi finaciali, pr'in cari sî curefele opiniloru nóstre, ba pana sî aerulu ce-lu folosimu, au devenitu obiecte contributiunali? —

M. Nu credu, cà de parte, cà-ci pe semne se apropia cód'a constitutivului ungurescu cu unu Crachu ne mai auditu. —

T. A-poi ce va fi de noi? . . .

M. Mai ren decâtu acum'a, abuna-séma cà nu va fi.

T. Cumu de au tacutu óre deputatii natiunali, de la dtet'a Ungariei, mai adeunadi, candu ministrulu Tis'a respunse atátu „de obiectivu“ sî „parlamentariu“ lui Dr. Politu?

M. D'a-poi nu scii, cà asiè s'a decisu in „Clubulu natiunali“, ca de acum'a romanii sà nu mai supere pre domni. . . .

T. Sci-m'ai spune, ce deosebire este intre politicii nostri, sî intre politicii altoru natiuni?

M. Pucina, sî a-nume acea, cà pana candu politicii altoru natiuni, in momente grave se potu intruni facendu o falansa cumplita, pana atunci ai nostri, chiaru candu periculu este mai mare, atunci se desbina mai multu.

TRÉNC'A si FLÉNC'A

T. Mare pacoste a datu peste capulu domniloru de la potere, cà inca sî coifurile, vre-am sà d'icu, sî frisurele nóstre femeiesci, le-au pusu sub contributiune; unu lucru de totu síodu pentru noi. — Óre n'ar fi bine, ca sà facemú sî noi muierile, unu protestu colectivu, contr'a punerei in lucrare a legiloru de lúcsu?

F. Nu, soro draga, ci mai bine noi sà ne d'amu pe langa ministrulu ungurescu Tis'a, sî pre langa mecenatele nostru Majorosu, sî sà-i rog'amu, ca ei sà medilocésca, ca diet'a unguresca — érasí in predilectiunea sa càtra genulu frumosu — sà mai taca la legea electorala inca o novela, pr'in care sà ni se deie sî nóua dreptulu de alegere activu sî pasivu, cà-ci a-poi vomu potè revocá tóte cele asupritórie legi.

T. Politicosa mai esci, par'cà te-au invetiati deputatii romani de la diet'a Ungariei, cà-ci sî domnialoru de o vreme au chiaru o asemenea politica. . . .

Bucinulu redactiunei.

Cetitoriloru. Nu cumu-va sà seutati, cà prenumeratiuni primimu sî de acum'a nainte.

Cu numeri completi de la inceputulu anului inca mai potemu servi.

„Concursulu“ d'in O. necontienendu sbicuirii de fapte antinationali, nu se póte publicá. Scaderile sî capriciele personali, precumu sî relatiunile private, nu sunt pecate publice, deci s'accept'amu pana la fapte. . .

Proprietariu, editoriu sî redactoru respunditoriu: **Mircea B. Stanescu.**

Publicatiuni.

Socóta publica

despre ofertele incurse intru restituirea pedepsei de bani, sî a consecuintieloru sele, in care este condamnatu dlu Franciscu H. Longinu, candidatu de avocatu sî colaboratore internu alu diurnalelui „Gur'a Satului“, in urmare procesului seu de pressa, avutu cu mistificatoriulu istoriei nóstre nationale, dlu Franciscu Koós, directore la preparandi'a de statu d'in Sighetulu Marmatiei.

(Continuare d'in nrulu 12.)

Transpunere: fl. 261 cr. 30

XXIII. Pe lista nóstra, prin domnulu Petru Calciunariu avocatu in Orsióv'a:

1.) Petru Calciunariu avocatu.	fl. 1 cr.
2.) Constantinu Th. d'in Romani'a	„ 1 cr.
3.) Mihailu Popovicu	„ 1 cr.
4.) Mihailu Baiasiu.	„ 1 cr.

Sum'a fl. 4 cr.

Sum'a sumeloru fl. 265 cr. 30.

(Va urmá.)